VAD ÄR PÅ GÅNG?

19 januari *lördag* — **Allmänning: Bokbytardag & kvartersfik**. Idag lättar vi på trängseln i bokhyllorna och delar med oss av våra böcker. Man får lämna och hämta så många böcker som man vill! Samma sak gäller med fika.

23 januari *onsdag* — **Diskussionskväll: Inlandet i den växande stadens skugga**. Umeå ska växa till dubbla storleken, men vad händer med övriga Västerbotten? Vi vill diskutera de konflikter som finns, men framför allt hur vi kan få till stånd en progressiv utveckling i glesbygden. Klockan 18.00 på Klossen.

31 januari *torsdag* — **Studiecirkel: Kapitalet**. Vi fortsätter vår årslånga studiecirkel på första boken av Karl Marx omfångsrika verk *Kapitalet*. Till denna sjätte träff läser vi kapitel tretton. Klockan 18.00 på Klossen.

6 februari *onsdag* — **Studieträff: Inte i vårt namn!** Denna studieträff blev uppskjuten, men blir nu av! Vi läser det korta manifest (*Not in our name!*) som skrevs av de sociala rörelser som kämpar emot gentrifieringen i Hamburg, och diskuterar vad som händer i Umeå utifrån det. Texten finns på våran hemsida. Klockan 18.00 på Klossen.

14 februari *torsdag* — **Tillfälle för intresserade**. Är du intresserad av det vi sysslar med? Kom förbi Klossen mellan klockan 18.00 och 22.00, så finns nån av oss där att snacka med. Fika och material finns att tillgå!

*Kvartersbladet **Gemensamt!** utkommer några gånger per år och ges ut av **Allt åt Alla Umeå**, som ingår i **Förbundet Allt åt alla**. Vårt mål är ett samhälle efter principen: Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov.*

alltatalla.com/umea *umea@alltatalla.com*

Gemensamt!

nummer 8 **januari 2013**

Information

Att vara vara eller icke vara vara, det är frågan.

En av de mest radikala förändringarna i mänsklighetens historia och kultur kom med förmågan att läsa och skriva. Det blev möjligt att lagra stora mängder information utanför människors huvuden. Tidigt blev skriften ett medel i maktens händer. Till en början främst genom att hålla de få skrivande tätt knutna till härskare och deras administration för att på sätt helt enkelt beordra vad som skulle skrivas, som uttrycket ”segraren skriver historien” är ett gott exempel på. Men samtidigt finns det exempel på en strävan efter att kontrollera information. Biblioteket i Alexandria är känt för att med olika medel tvinga och lura till sig böcker till sina samlingar. Bibliotekets syfte var inte i första hand att fungera som ett forskningscenter, som det ibland framställts som, utan som hjälp till de egyptiska faraonerna i deras styre och som en symbol för det antika Egyptens rikedom.

Med tryckpressens uppkomst 1436 ökade antalet böcker och även författare explosionsartat. Med denna utveckling blev det omöjligt att ha alla skrivkunniga direkt knutna till härskare. Istället fokuserade makten på att kontrollera informationen. Censur, att ett verk måste godkännas av en myndighet innan publiceringen, blev verktyget för att göra detta. Med upplysningens intåg under 1600- och 1700-talen utmanades censuren. Censurens upphörande skulle vara till gagn för både den enskilde människan och samhället i stort. Idealet som eftersträvandes med hjälp av det fria spridandet av idéer var att den enskilde skulle tänka själv och samhället i stort skulle styras efter förnuftiga principer genom att idéer fick diskuteras fritt. Liberalismen tog dessa tankar till sig och gick till attack mot censuren som föll i land efter land under 1800- och 1900-talen.

Under slutet av 1900-talet kom den tredje stora förändringen i informationshanteringen vars konsekvenser vi nu lever mitt uppe i; den digitala revolutionen. Medan informationen tidigare var kopplad till ett fysiskt föremål kan nu böcker kopieras från dator till dator på några sekunder. Idag är det inga problem rent tekniskt att göra alla världens böcker fritt tillgängliga på internet. Information har gått från att vara en ändlig till en, i praktiken, oändlig resurs. Vid en första anblick borde detta betyda att information skulle lämna den ekonomiska sfären, då ekonomi enbart handlar om fördelningen av ändliga resurser, och samtidigt förverkliga liberalismens uttalade ideal om det fria spridandet av idéer. Istället har det rakt motsatta skett då det idag skapas konstgjorda begränsningar för att göra den oändliga resursen ändlig. Ofta står liberaler i främsta ledet för att genom lagen hägna in information med höga ekonomiska murar. Det sägs att kunskap är makt och i det kapitalistiska samhället har det utvecklats till att information är en vara. På detta sätt kan information kontrolleras av de med stora ekonomiska resurser.

> ***... idag skapas konstgjorda begränsningar för att göra den oändliga resursen ändlig.***

På det digitala området står alltså ideal och ny teknologi på ena sidan gentemot gamla ekonomiska modeller på den andra. Men det finns även nya sätt att använda sig av information för ekonomiska ändamål. Flytten av stadsbiblioteket till Kulturväven i Umeå är ett exempel på detta. Flytten görs inte för att verksamheten självt uttryckt ett behov av att flytta. Istället används den eftertraktade informationen som biblioteket har, främst böcker, som ett sätt att locka besökare till ”prestigeprojektet” (Umeå kommuns eget uttryck). En stadig ström av besökare är ett måste för att kulturhuset ska kunna bli en symbol för Umeås roll som ”Norrlands naturliga huvudstad” som politikerna eftersträvar. Stadsbiblioteket är en garant för att kulturhuset kommer vara välbesökt. Det har nu visat sig att det nya stadsbibliotekets kommande lokaler i Kulturväven inte kommer rymma alla de böcker som stadsbiblioteket har. Därför har en ökad utgallring av böcker påbörjats vars syfte är att minska bokantalet. Detta kan tyckas bakvänt. Men huvudpoängen med flytten var aldrig att stadsbiblioteket skulle få större ytor, utan att bygga något för att stärka Umeås varumärke och locka turister till staden.

Bibliotek är intressanta även på ett generellt plan då de i Sverige, och andra länder, från början av 1900-talet och framåt varit den institution som gett människor tillgång till information. Från ett direkt ekonomiskt perspektiv ger biblioteken ingen direkt ekonomisk vinst. I det offentligas budget är biblioteken endast en utgiftspost och långt ifrån alla bibliotek kan få sådan ekonomisk roll som stadsbiblioteket i Umeå nu fått. Biblioteket ger förstås andra sorters vinster; en plats att mötas på, information, underhållning, folkbildning och så vidare. Men i takt med att ekonomiska perspektiv blir allt mer dominerande blir bibliotek allt mer sedd som en belastning. Utifrån detta är det knappast förvånande att drygt 21 procent av folkbiblioteken försvunnit sedan 1995.

En dyster bild har målats upp där information allt mer underordnas ekonomiska krafter, men det är enbart en sida av saken. Mot de ekonomiska krafterna står människors önskan att frigöra informationen från de ekonomiska bojorna; en värld där informationen är fri och där alla våra mångfacetterade begär bestämmer hur vi använder den. Exempel på detta finns det också gott om; bibliotekens utveckling till att låna ut cd-skivor, spel och annat material än de traditionella böckerna, Wikipedia, protesterna mot flytten av stadsbiblioteket, *kunskapsfabriken.nu*:s projekt att göra kurslitteratur tillgänglig för studenter, forskares strävan efter att göra sina vetenskapliga artiklar tillgängliga för alla via så kallad open access, bokbytardagar och många, många fler projekt.

Motsättningen mellan ekonomin och människors begär har inget förutbestämt slut. Vi ska inte resignera för de ekonomiska krafterna, men kan inte heller luta oss tillbaka och tro att allt kommer ordna sig. Vi ska inte bedra oss själva och tro att fri information är den primära frågan idag eller att en värld med fri information betyder slutet för ekonomins herravälde över våra liv, men det är en av frågorna och ett steg på vägen. Tillsammans måste vi försvara och utveckla de oaser av fri information som redan idag finns och samtidigt hitta nya sätt att göra varufierad information fritt tillgänglig.

RÖR INTE VÅRT BIBLIOTEK

Vad är det som har hänt och som pågår kring stadsbiblioteksflytten? På *umebiblioteket.se* finns alla turer samlade.